

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod.maks.kods: 40008020804
Nor.konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

02.08.2019. Nr. 201907/SAN1003/NOS581

Uz TAP VSS-733

Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministrijai

*Par likumprojektu "Grozījums Teritorijas
attīstības plānošanas likumā"*

Latvijas Pašvaldību savienība (turpmāk - LPS) ir iepazinusies ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) izstrādāto likumprojektu “Grozījums Teritorijas attīstības plānošanas likumā” (turpmāk – likumprojekts), kurā paredzēts, ka pašvaldības jaunus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas un teritorijas plānojumus - izstrādā pēc pašvaldību vēlēšanām 2021.gadā un līdz tam piemēro spēkā esošos plānošanas dokumentus - “17. Jaunus šā likuma 20. panta 1.-3.punktā noteiktos pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā un apstiprina pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām. Līdz tam piemēro spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.”. VARAM grozījumus likumā pamato ar nepieciešamību “šo dokumentu izstrādē ņemt vērā nacionālā līmeņa lēmumus un Administratīvi teritoriālās reformas laika grafiku un norisi un attiecīgos pašvaldības plānošanas dokumentus izstrādāt koordinētus ar nacionāliem lēmumiem” – Saeimas 2019. gada 21. marta sēdes lēmumu “Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu” un Ministru kabineta Deklarāciju.

LPS, ievērtējot no pašvaldībām un vairākām plānošanas reģionu administrācijām saņemtos viedokļus, priekšlikumus un iebildumus, izsaka apkopotos iebildumus VARAM izstrādātajam likumprojektam, jo to pieņemot, visām pašvaldībām, neņemot vērā dažādās situācijas, līdz 2021. gada pašvaldību vēlēšanām tiks liegta iespēja izstrādāt, apstiprināt un uzsākt jaunu plānošanas dokumentu sagatavošanu, kas nopietni var apdraudēt attīstības procesus pašvaldībās un tādejādi visā valstī kopumā.

LPS **nesaskaņo** likumprojektu, jo ir sekojoši iebildumi.

1. Aizliegums izstrādāt un apstiprināt jaunus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus līdz pašvaldību vēlēšanām 2021. gadā un nosakot līdz tam piemērot esošos,

- a. nav samērīgs un degradē teritorijas attīstības plānošanas procesa nepārtrauktību un visaptverošo pieeju,
 - b. tas ir nekorekts no subsidiaritātes viedokļa un ir pretrunā Attīstības plānošanas sistēmas likumā un Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteiktajai plānošanas būtībai.
2. Likumprojekts paredz atcelt, ka pašvaldības no likuma pieņemšanas brīža līdz pašvaldību vēlēšanām 2021.gadā pilda savas funkcijas (likumā "Par pašvaldībām" (14. pants) noteikts pašvaldību pienākums izstrādāt teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, likuma 5. panta pirmajā daļā noteikts, ka pašvaldības savas kompetences un likuma ietvaros darbojas patstāvīgi. Savukārt Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 3. panta pirmā daļa paredz, ka vietējā pašvaldība nozīmē vietējās varas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs.
 3. Likumprojekts aizskar pašvaldību ekskluzīvo kompetenci (atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12. panta pirmajai un trešajai daļai plānošanas dokumentu izstrāde, apstiprināšana un īstenošanas uzraudzība ir pašvaldības kompetence) un tas ir pretrunā minētā likuma 23. panta piektajai un septītajai daļai.
 4. Likumprojekts ir klajā pretrunā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteiktajiem teritorijas attīstības plānošanas principiem, īpaši nepārtrauktības principu un atklātības principu, un citiem labas pārvaldības principiem. Kaut gan likumdevējam ir tiesības paredzēt pieņemtajām tiesību normām atpakaļejošu spēku laikā, šāda prakse ir uzskatāma par izņēmumu, kas ir stingri ierobežota un nesaraunami saistīta ar pamattiesību ievērošanu. Konkrētajā gadījumā izņēmuma piemērošana nav līdzsvarota starp personas paļāvību un tām interesēm, kuru nodrošināšanas labad regulējums tiek mainīts.
 5. Likumprojekts neatbilst Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteiktajiem plānošanas principiem, to skaitā interešu saskaņotības principam; līdzdalības principam, dokumentu saskaņotības principam un aktualitātes principam — attīstības plānošanas dokumentus aktualizē atbilstoši situācijai.
 6. Likumprojekts neatbilst Attīstības plānošanas sistēmas likuma 10. pantā "Attīstības plānošanas ierosināšana" noteiktajam, ka pašvaldības attīstības plānošanas dokumentus izstrādā pēc savas iniciatīvas ("Valsts un pašvaldības institūcijas atbilstoši savai kompetencei izstrādā attīstības plānošanas dokumentus pēc savas iniciatīvas, ..."), kā arī neatbilst 13. panta otrajai daļai.
 7. Šāds aizliegums šodienas strauji mainīgajā situācijā izstrādāt jaunus attīstības plānošanas dokumentus atbilstoši situācijai un vajadzībām, mazina spēju pašvaldībai sekmēt attīstību un uzņēmējdarbību savā teritorijā. Pašvaldības būs ierobežotas savās iespējās ievērtēt jaunās ES politikas un sniegt atbalstu jaunai inovatīvai uzņēmējdarbībai, investīciju piesaistei un projektiem, u.c.

Piemēram ir gadījumi, kad aktualizējot attīstības programmu investīciju plānu, tiek konstatēts, ka tā stratēģiskie vidēja termiņa uzstādījumi ir novecojuši un neatbilst esošām vajadzībām (klimata pārmaiņas, energoefektivitāte u.tml.), kas liedz piesaistīt investīcijas un īstenot dažādus projektus, jo definētās “Rīcības un aktivitātes” neatbilst stratēģiskiem uzstādījumiem.

8. Aizliegums pašvaldībām izstrādāt un apstiprināt jaunus plānošanas dokumentus un līdz jaunu izstrādei, kuru izstrāde sāktos pēc pašvaldību vēlēšanām 2021.gadā, un līdz tam (tas ir 2023.- 2025.gadam), piemērot spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, būtiski kavēs sagatavošanos 2021.-2027.gada plānošanas perioda Eiropas Savienības fondu apguvei un arī ievērojami aizkavēs ES fondu apguves uzsākšanu, jo ES fondu nosacījumi paredz ES fondu projektu ideju pamatošanu un iekļaušanu integrētās teritoriju attīstības stratēģijās.

Tieši pretēji VARAM likumprojektā plānotajam, lai savlaicīgi un kvalitatīvi sagatavotos ES fondu apguvei jaunajā plānošanas periodā, pašvaldībām, kuras šobrīd neizstrādā savus plānošanas dokumentus, savlaicīgi vajadzētu uzsākt jauno plānošanas dokumentu izstrādi un sagatavot vismaz dokumentu 1.redakcijas jau līdz ES fondu nākamā perioda sākumam.

Aizliegums būtiski attiecas uz pilsētām, kurām Eiropas Komisijas piedāvājums daudzgadu finanšu ietvaram periodam no 2021. līdz 2027.gadam (COM(2018) 372 final) paredz no ERAF novirzīt 6% ilgtspējīgu pilsētu attīstībai. Lai apgūtu šo finansējumu, pilsētām būs nepieciešamas integrētas teritoriju un vietējās attīstības programmas - pašvaldību attīstības programmas.

9. Likumprojektā nav ņemts vērā, ka šāda vairāku gadu “dīkstāve” (2019. – 2021.) pašvaldībām kavēs ne tikai ES fondu apguvi, bet arī Nacionālā attīstības plāna īstenošanu, kuru paredzēts pieņemt 2019. gadā, jo plānošana, īpaši teritoriāli plašākās un daudzveidīgās teritorijās, kā arī lielākās pilsētās, prasa būtiskus resursus, t.sk. ievērojamu laiku periodu interešu saskaņošanai. Vispirms, saskaņā ar valsts līmeņa normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, pašvaldībai pēc vēlēšanām, ja vēlēšanas notiks jaunās administratīvi teritoriālās robežās, būs jāveic pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrāde, vienojoties par pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējumu, stratēģiskajiem mērķiem, prioritātēm un telpiskās attīstības perspektīvu. Tad saskaņā un atbilstoši stratēģijai, kā tas noteikts gan Attīstības plānošanas sistēmas likumā, gan Teritorijas attīstības plānošanas likumā, jāizstrādā stratēģijas īstenošanas dokumenti – teritorijas plānojums un attīstības programma, un nepieciešamības gadījumā to stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN). Prognozējams, ka visu trīs šo plānošanas dokumentu un, vajadzības gadījumā SIVN, atbilstoša izstrāde ilgs vismaz 3 – 4 gadus, tas ir orient. līdz 2024.- 2025.gadam.

Piemēram, Liepājas un Rīgas gadījumā, kurām iespējams, ka reformas rezultātā 2021. gadā nebūs jāuzsāk izstrādāt jaunas ilgtspējīgas attīstības

stratēģijas, jaunā ES fondu plānošanas perioda ieguldījumu īstenošana varētu tikt uzsākta ne ātrāk par 2023. gada beigām.

Liepāja iebilst šādai TAPL grozījuma redakcijai, jo pašvaldības ieskatā paredzētie grozījumi tiešā veidā ietekmēs iespējamo ES fondu izmantošanu Nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027. gadam prioritāšu īstenošanai. Apstiprinot likumprojektu šādā redakcijā, pašvaldība neredz iespēju savlaicīgi uzsākt ES fondu plānošanas perioda ieguldījumus 2021. gadā, kā to paredz Informatīvā ziņojuma "Par Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda plus un Kohēzijas fonda ieviešanu 2021.-2027.gadā Latvijā" 2. pielikums Uzsākot Liepājas AP 2021-2027 izstrādi pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām un pieņemot, ka tās apstiprināšanai nepieciešams līdz pat diviem gadiem no izstrādes uzsākšanas brīža, jaunā ES fondu plānošanas perioda ieguldījumu īstenošana varētu tikt uzsākta ne ātrāk par 2023. gadu. Rīga prognozē, ka saskaņā ar likumprojektu pilnvērtīgi izstrādātu, sabiedrībā un pašvaldībā akceptētu attīstības programmu Rīgas dome varēs pieņemt tikai 2023. gada nogalē, tādā veidā izslēdzot iespēju pilnvērtīgi pretendēt uz Nacionālā attīstības plāna atbalstu 2021. - 2023.gadu posmā.

10. Tā kā likumprojekts attiecas uz visām pašvaldībām, tajā nav ievērtēta pašvaldību dažādā situācija, tai sk. tas, ka ir vairākas pašvaldības, kuras iecerētā administratīvi teritoriālā reforma neskar – to administratīvās robežas nav plānots mainīt jaunās administratīvi teritoriālās reformas kontekstā.
11. Likumprojekta virzības gadījumā, ne likumprojektā, ne tā anotācijā nav atrunāts jautājums, ko 35 pašvaldībām, kuras šobrīd izstrādā attīstības programmas un x pašvaldībām, kuras izstrādā teritorijas plānojumus darīt gadījumos, kad kāds no minētajiem plānošanas dokumentiem ir izstrādes procesā - kāda ir pašvaldību rīcība attiecībā uz noslēgto līgumu izpildi, kādi attiecīgi ir pašvaldību zaudējumi un kas segs šos pašvaldību zaudējumus.

LPS iebildumi pret likumprojekta anotāciju.

1. Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums. Anotācijas kopsavilkumā nav dots tiesību akta mērķis, bet norāde, ka attiecīgie pašvaldības plānošanas dokumenti jāizstrādā koordinēti ar nacionālajiem lēmumiem - Administratīvi teritoriālās reformas laika grafiku (piez. - indikatīvu) un norisi.

Dotā norāde un tā ievērojami pārsniedz esošajā likumdošanā noteikto - "Teritorijas attīstības plānošanas likums" 22.panta pirmā daļa nosaka, ka vietējās pašvaldības attīstības programmu izstrādā saskaņā ar vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, izvērtējot nacionālā un reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, kā arī blakus esošo vietējo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus un 23.pants pirmā daļa nosaka, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādā atbilstoši vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un ievērojot citus nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

2. Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums. Kopsavilkumā nav noteikts projekta spēkā stāšanās laiks.
3. I Tiesību akta izstrādes nepieciešamība,
 - a. 1 punkts. Punktā nav dots atbilstošs pamatojums šādai VARAM iniciatīvai, Latvijas Republikas Saeimas 2019. gada 21. marta sēdes lēmums Nr.139/Lm13 “Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu” neietver plānošanas jautājumus.
 Jāatzīmē, ka Ministru kabinets Saeimai vēl nav iesniedzis ne konceptuālu ziņojumu par administratīvi teritoriālā iedalījuma sagatavošanu, ne arī Saeimai ir iesniegts un tā ir pieņēmusi attiecīgu likumprojektu.
 - b. 2. punkts. Dodot informāciju, ka šobrīd 35 pašvaldības izstrādā attīstības programmas, anotācijā nav dota informācija, cik pašvaldībām 2019., 2020. gadā beidzas attīstības programmu termiņi, kā arī nav dota attiecīgā informācija par teritorijas plānojumu izstrādi,
 - c. 2. punkts. Nav pareizs apgalvojums, ka 15 pašvaldību spēkā esošie teritorijas plānojumi, kas izstrādāti pirms 2009.gada reformas, šobrīd vairumā gadījumu ir pretrunā tiesiskajam regulējumam dēļ tā, ka netika noteikts, kādā termiņā pēc 2009.gada reformas izstrādājami jauni plānošanas dokumenti.
 - d. 2. punkts. VARAM norāda, ka 15 pašvaldību spēkā esošo teritorijas plānojumu noteiktās prasības vairumā gadījumu ir pretrunā pašreizējam tiesiskajam regulējumam. Atbilstoši likumprojektam VARAM tādejādi atbalsta, ka minētie pašvaldību teritorijas plānojumi vēl vismaz 3 - 5 gadus neatbildīs pašreizējam tiesiskajam regulējumam.
 - e. 3. punkts - projekta izstrādē nav pieaicinātas profesionālas plānotāju organizācijas un plānotāji praktiķi,
 - f. 4. punkts - visu pašvaldību priekšlikumus, viedokli, saskaņā ar likumā “Par pašvaldībām” 96. punktā noteikto, ir tiesīga sniegt tikai Latvijas Pašvaldību savienība (LPS).
4. II Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu:
 - a. Likumprojekta anotācijā ietvertais sākotnējās ietekmes novērtējums ir nepilnīgs un tiesību akta patiesā ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un vietējā pārvaldības līmeņa funkciju īstenošanas kvalitāti būs ievērojami augstāka.
 - b. 1.punkts. Norādot, ka “plānotais tiesiskais regulējums ietekmēs tās pašvaldības, **kas uz attiecīgā regulējuma spēkā stāšanās brīdi būs uzsākušas jauna plānošanas dokumenta izstrādi**”, trūkst aprēķina kāda būs šī ietekme. Pašvaldības, kuras šobrīd izstrādā teritorijas attīstības plānošanas dokumentus to izstrādē ir ieguldījušas savus līdzekļus. Tātad anotācijā trūkst aprēķina par šobrīd izstrādes stadijā esošo 35 pašvaldību attīstības programmu

un x teritorijas plānojumu izstrādes pārtraukšanu - pašvaldību zaudējumiem.

- c. 1. punkts. Nepamatoti norādīts, ka faktiski likumprojekts ietekmēs tikai pašvaldību kā teritorijas plānošanas dokumentu izstrādātāju. Praktiski likumprojekts būtiski ietekmēs pašvaldību un valsts attīstību daudz plašāk - pašvaldību stratēģisko mērķu sasniegšanu, ES fondu līdzekļu apguvi un investoru piesaisti, kā arī uzņēmēju ieceres un nekustamo īpašumu īpašnieku iespējas izmantot savu īpašumu atbilstoši savām nākotnes vajadzībām.
 - d. 1. punkts. Nav pareizs apgalvojums, ka veicot saimniecisko darbību vai īstenojot būvniecības ieceri (t.sk. jaunu, kas nav saskaņā ar esošajiem plānošanas dokumentiem), ievērojami spēkā esošie plānošanas dokumenti.

Piemēram. Rīgā mainoties pilsētas stratēģiskajiem uzstādījumiem, spēkā esošais Rīgas teritorijas plānojums 2006.–2018.gadam nevar nodrošināt iepriekš minēto uzdevumu izpildi. Sagatavošanas stadijā ir RTP2030 galīgā redakcija. Teritorijas plānojuma virzības apturēšana vismaz uz 2 gadiem negatīvi ietekmēs uzņēmējdarbības attīstību un investīciju piesaisti pašvaldības teritorijā, **kā arī pieļaus tādu attīstības ieceru īstenošanu vai procesu uzsākšanu, kas atbilst šobrīd spēkā esošajam teritorijas plānojumam, bet pēc būtības ir pretrunā ar Stratēģiju.**
 - e. 2. punkts. Nav dota tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību, pašvaldību budžetiem - nav novērtēti pašvaldību zaudējumi, pārtraucot plānošanas procesu, kā arī plānošanas dokumentu izstrādes izmaksu sadārdzinājums daudzām pašvaldībām vienā un tajā pašā laikā uzsākot plānošanas procesu - izstrādāt ilgtspējīgas attīstības stratēģijas (IAS), tad sekojoši tās īstenošanas dokumentus – attīstības programmas un teritorijas plānojumus. Prognozējams, ka pašvaldībām vajadzības gadījumā nepieciešamo ārpalpojumu (ekspertu) izmaksu sadārdzinājums būtiski pieaugs un atstās negatīvu iespaidu uz pašvaldību budžetiem.
 - f. 3. un 4. punktu redakcijas ir pretrunā ar šīs pašas sadaļas 1.punktu “Plānotais tiesiskais regulējums ietekmēs tās pašvaldības, kas uz attiecīgā regulējuma spēkā stāšanās brīdi būs uzsākušas jauna plānošanas dokumenta izstrādi”.
5. III Tiesību akta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem.
- a. 2.3. punkts. Nav doti pašvaldību zaudējumi 2019.gadā un budžeta izdevumi plānošanai 2021., 2022. gadā,
 - b. 3.3. punkts. Nav dota finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu,
 - c. 7. punkts. Nav pareizs apgalvojums, ka amata vietu skaita izmaiņas šis projekts neskar, jo, ja tiek pārtraukts plānošanas process, tad attiecīgi nav nepieciešami cilvēkresursi.

6. VI Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

- a. 1.punkts. Nav konkrēti norādītas plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes,
- b. 3.punktam, jo tajā trūkst norādes par ministrijai nosūtīto un tajā saņemto biedrības "Latvijas teritoriālpilsoņu asociācija" vēstuli ar iebildumiem likumprojektam.

LPS uzskata, ka tikai katras pašvaldības ziņā ir izvērtēt situāciju un jauna teritorijas attīstības plānošanas dokumenta izstrādes nepieciešamību, tam nepieciešamos resursus un lemt, vai konkrētajā gadījumā un situācijā ir vai nav pamatoti un racionāli uzsākt jauna attiecīgā plānošanas dokumenta izstrādi un to pieņemt. Šobrīd nav nekāda konkrēta pamatojuma ierobežot pašvaldību plānošanas nepārtrauktību un pēctecību - ierobežot pašvaldības plānot savu attīstību un sagatavot plānošanas dokumentus, lai tajos integrētu jaunās ES un nacionālās politikas, īstenotu Nacionālo attīstības plānu un veiksmīgi iekļautos jaunajā ES plānošanas periodā.

Priekšsēža p.i.

(paraksts*)

Mudīte Priede

Gunta Lukstiņa 29188535

gunta.lukstina@lps.lv

Ivita Peipiņa 29197608

ivita.peipina@lps.lv

*Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.